

MISSIVA.com

BUTLLETÍ ELECTRÒNIC
TARRAGONA DE LA
GENEALOGIA,
SIGIL·LOGRAFIA,
NOBILIÀRIA

DE LA DELEGACIÓ DE
SOCIETAT CATALANA DE
HERÀLDICA,
VEXIL·LOGOLOGIA I
(SCGHSVN)

Any IV

2

juny de 2006

2

EDITORIAL

3

ARTICLES

Manel Güell. "Els Ramon, juristes, militars i senyors de Vallespinosa"

14

Josep M. Grau. "Possibilitats d'Internet en la investigació històrica i genealògica"

15

NOTÍCIES

18

RECENSIONS

S.-J.ROVIRA I GÓMEZ. "Els nobles del Camp de Tarragona..."; J.BILBENY. *Cristòfor Colom. Príncep de Catalunya...*; S.-J.ROVIRA I GÓMEZ. *Els marquesos de la Bàrcena i la Riera de Gaià*; S.-J.ROVIRA I GÓMEZ. *Marià Rius i Montaner. Primer comte de Rius (1838-1894)*. E.LLACH; N.PUIG. "L'Arxiu del vescomtat de Cabrera i Bas..."; I.FERNÁNDEZ TERRICABRAS. "De Reus a Roma: la família Robuster..."; A.MARCET. "El cas dels BHP..."; P.MOLAS. "Com es rebia un 'Grande' a Barcelona..."; B.SÁNCHEZ. "Las pinturas del salón noble de la Casa Castellarnau de Tarragona..."; J.FIGUERAS. "La decoració pictòrica de la Casa Ribera de Barcelona...".

26

AGENDA

Edita: Delegació de Tarragona de la SCGHSVN

Coordinador: Manel Güell (mguell@altanet.org)

Col laboradors: Josep M. T. Grau i Pujol, Roser Puig i Tàrrach, Jordi Rovira i Soriano, Ramon Rovira i Tubella, Reial Societat Arqueològica Tarraconense, Arxiu Històric de la Diputació de Tarragona, Arxiu Històric Arxidiocesà.

Genealogia i Genètica, cada cop més de la ma

Al programa 30 minuts de TV-3, els telespectadors vam poder, diumenge dia 7 de maig, apropar-nos una mica més a les increïbles possibilitats que la ciència genètica obre per als investigadors, no únicament d'Història, també de Genealogia. Al voltant de la mítica figura de Cristòfor Colom, i sobretot del misteri que envolta els seus orígens, el reportatge incidia en un altre d'anterior, ofert també per televisió no feia pas gaires dies, en el qual es feia un ràpid repàs a les principals teories publicades per escatir l'origen cert de l'Almirall.

Totes les teories, quines més quines menys, basades en documentació i en una metodologia històrica (volem pensar que) fóra de tot dubte, topen amb l'inconvenient de les llacunes documentals obertes per un abisme de més de cinc segles d'espai temporal (quan no, d'una voluntat manipuladora per part de les autoritats mediàtiques espanyoles –com assenyala Bilbeny-).

La genètica pot, si més no, aclarir-nos certs aspectes, i bastir ponts de coneixement allà on els cingles de la manca d'informació ens han deixat penjats. Per començar, comparant genèticament les restes mortuòries de l'Almirall amb les de la seva família coneguda, després a través d'un ambiciós programa que contrastarà el seu ADN amb els d'una àmplia mostra col·lectiva d'individus amb el cognom Colón. Encara que podria ser molt més útil contrastar-la geogràficament que per cognoms, alguna cosa aportarà la Genètica, que permetrà, almeys, eliminar algunes de les teories sobre els seus orígens.

L'exemple del que hom pot averiguar amb Colom, el podem transpolar fàcilment a qualsevol altre personatge i/o llinatge, per adonar-nos de les possibilitats que anirà oferint la investigació genètica, no únicament per aclarir la paternitat d'una bona pila de personatges (Napoleó III, Alfons XII, etc.), sinó també per corroborar la filiació continua de dinasties senceres. ¿Serà el Dia del Judici Final, en el que la saviesa popular pronostica que totes les monedes en butxaques alienes saltaran per embutxacar-se a les dels seus amos de veritat, i que tots els fills s'apartaran dels pares putatius per situar-se al costat dels de debò? ¿Surtirà efectes jurídics a mig o a llarg termini? ¿Referan la Història les noves generacions de genetistes?

ELS RAMON, JURISTES, MILITARS I SENYORS DE VALLESPINOSA

MANEL GÜELL
mguell@altanet.org

Quan el 1652 Catalunya, en la seva major part, tornava a pertànyer a Felip IV, aquest monarca s'enrecordà de traicions i de fidelitats. Un episodi de la repressió felipista encabat de la primera fase de la guerra de Separació, fou la confiscació i reconcessió que l'Habsburgic feu de la principal baronia de Josep de Margarit, enemic irreconciliable de la Corona hispànica. En contra d'allò que estipulaven els capítols del Tractat dels Pirineus, Felip IV no tan solament no tornà a Margarit els fèus confiscats, sinó que, en el cas de Vallespinosa, els va concedir novament, aquest cop a un militar fidel al règim, Miquel de Ramon Milsocors.

La genealogia d'aquests Ramon, encara que només s'ha posat en esquema a partir de mitjan segle XVII, ha estat bastant escatida per J.CARBONELL, que donà força notícies de la família[1]. Aquesta important aportació sumada a alguna més de la nostra part, pot configurar un esquema genealògic complert d'aquesta nissaga barcelonina de juristes i militars que ensenyoriren Vallespinosa.

Els Ramon mercaders

El genearca de la nissaga fou Llorenç Ramon, mercader de Perpinyà, a partir del qual la família escalà posicions socials gràcies a les carreres de la judicatura i de militar dels seus membres.

Destacà Josep Ramon, fill gran del mercader perpinyanenc, que fou doctor en drets, aconseguí el privilegi de cavaller i, a més, un cop vidu, s'ordenà prebere i entrà al Capítol barceloní com a canonge. Això és el que es pot desprendre del testament del germà Montserrat, del qual Josep n'era un dels marmessors[2]. Espigolant algunes dades sobre la seva activitat de jurista, a través de les actes de la Diputació del General, podem saber que a principis de 1607 havia confegit una suplicació per tal d'evitar que dos bandolers aragonesos detinguts a les presons de Lleida, fossin lliurats a les autoritats aragoneses, ja que tal cosa

anava contra constitucions, i també que el 25 de febrer de 1610 era designat, juntament amb cinc lletrats més (entre els quals el germà Montserrat i Pere Aylla), perquè dictaminessin la inexistència de contrafacció en el projecte de renovació monetària que volia emprendre el Consell de Cent[3].

Posteriorment, el trobem exercint diversos càrrecs propis de lletrat. El 30 d'agost de 1611 és un dels assessors del General que dictaminen sobre la il·legalitat d'una captura, la del regent de la vegueria Salvi Boy, empresonat pels Pares Inquisidors pel fet d'haver detingut un dels seus criats que anava amb armes prohibides contra constitucions. El setembre d'aquell any i l'abril de 1613 efectuà sengles ambaixades, de part dels diputats, als Visitadors i al Braç Militar, respectivament. A principis d'octubre de 1620, apareix com advocat fiscal de la Visita (o sigui, dels Visitadors dels oficials del General), càrrec en el qual desenvoluparia diverses ambaixades i gestions, fins a la terminació de l'informe final o *Llibre del Redreç*, per al qual cobrà 100 ducats (novembre de 1621). El maig de 1623, seria assessor de la Visita i gestionaria el lliurament de 5.000 lliures, en compliment del primer capítol del *Redreç*. Al llarg del 1622 intervingué, com assessor dels diputats en l'afer de la vice-regia; entre 1624 i 1625 fou convocat a les *Juntes de Braços* que debateren sobre el cobrament de l'impost del *Coronatge* o sobre el dret de *Carretatge*; el maig de 1627, actuava en la querella "*dels plusos condemnats per los molt il·lustres senyors visitadors*" i, finalment, el juny de 1630 signava un dictàmen (juntament amb els també assessors Josep Juallar i Rafael Llobet) sobre la facultat de gràcies dels diputats en favor d'inculpats en certs delictes. A més de tot això, trobem Josep Ramon com a "consulens" (segurament cònsul tercer del Consell de Cent) els anys: 1611, 1613, 1619 i 1623[4]. A banda de la tasca purament jurídica, també tingué importants èxits en la lluita anti-bandolera, ja que en els capítols matrimonials de la seva filla natural Elena, constava que part del dot de 1.000 ll. que li aporta, concretament 400, corresponien a "*hu dels premis deguts p[er] la captura dels que mataren lo compte de la bastida*"[5]. Morí el 1631, més tard de l'abril, data en que apareixia en el testament del germà Montserrat.

Ascens a la Noblesa

Josep Ramon tenia, almenys quatre germanes, i tingué igualment, cinc filles de dos matrimonis (un amb Jerònima de Josa i un altra amb Agnès de Milsocors), i quasi totes enllaçaren amb juristes i nobles. Ho feu una germana, amb Jeroni Astor, de la família dels juristes tortosins[6], i ho feren dues de les filles, amb els doctors Miquel Carreras i Francesc Millet. La resta de filles es van casar amb membres de la noblesa (Llorenç d'Arronis –CHB, fill d'un Infançó navarrès-, Francesc Sagarriga i Josep Ballaró –cavallers-), cosa que evidència l'ascens social aconseguit pels germans Ramon[7].

Efectivament, aquests dos germans disputaren una cursa nobiliària en la que van començar sent nomenats ciutadans honrats de Barcelona –Josep, l'1 de maig de 1617- (malgrat haver nascut tots dos a Perpinyà), i que acabà a les Corts inconcluses de 1626, on es demanaven sengles privilegis de cavallers per tots dos. Sembla que únicament Josep aconseguí el seu cavallerat, ja que es comissionà al marquès d'Heliche per armar-lo. A la regesta, Josep de Ramon figura com a carlà de Sedó[8]. Sabem que, a més, va esdevenir senyor consort de Subirats, títol que havien adquirit els Milsocors i que acabaria passant al seu hereu Miquel de Ramon Milsocors. Aquest, s'havia inscrit al *Llibre Vert* el 12 d'agost de 1640, i a les juntes de Braços sempre hi anava pel braç militar, per bé que no va rebre privilegi de noblesa fins el 28 d'agost de 1659[9].

La branca dels juristes de la Reial Audiència

Montserrat Ramon

Montserrat Ramon, segon fill de Llorenç, feu tan bona carrera de jurista a la Reial Audiència, que no tant solsament assolí la ciutadania honrada de Barcelona, sinó que obrí el camí per a un dels fills, el malograt Lluís Ramon. Serví durant 25 anys, 20 dels quals ho feu des de l'Audiència, distingint-se en la captura de nombrosos bandolers aquadrillats. Començà com assessor del Batlle de Perpinyà i, després de tres anys allí, fou jutje de cort de l'Audiència nou anys, i 11 més els passà a la Tercera Sala; també va ser visitador del General. L'abril de 1622, éssent jutje de cort, el virrei l'envià a Banyoles a esclarir l'atemptat contra Anton de Cartellà[10].

El jutje de l'Audiència Lluís Ramon Fita

Del seu matrimoni amb Margarida Fita hagué dos fills, Lluís i Gregori. Aquest darrer, fou monjo a Montealegre. Lluís Ramon Fita inicià la seva carrera de jurista con assessor de la Governació de Catalunya, càrrec que ja havia ocupat el pare. Ben vist del virrei duc de Cardona, comptà amb la seva recomanació per sol licitar, el 1635, una plaça de les vagants de jutje de cort, i més tard una altra a la Reial Audiència, plaça aquesta, que aconseguí abans de 1638[11].

La dinàmica política del país l'encerclà en un carreró sense sortida, que li comportaria fatals conseqüències. El maig de 1638 signava el dictàmen que facultava el Capità general a condemnar a mort els desertors sense judici previ[12]. El juny de l'any següent, fou mobilitzat per organitzar la campanya de recuperació de la fortalesa de Salses, caiguda en poder dels francesos. Allò que més preocupava a la Corona era el manteniment de l'exèrcit, de manera que el virrei dividí el trajecte per on aquest havia de passar i n'assignà un tram a cada jutje de l'Audiència, per tal que s'ocupessin d'aconseguir, de grat o per força, els

bastiments necessaris per al trànsit dels soldats camí del Rosselló. A Lluís Ramon li tocà cobrir el tram d'Hostalrich a Girona, i la seva actuació en aquella comesa fou tan severa i arbitrària que concità la queixà generalitzada de les autoritats catalanes, les quals presentaren un memorial de greuges contra Ramon. En ell s'al·legava que aplegava els bastiments amenaçant les universitats amb enviar-lis tropes per destruir-les o comissaris que els requisarien tot. Segons els càlculs del document, havia requisat més de 1.600 càrregues de vi, 2.289 quarteres de blat, 2.700 moltons, i molts d'aquests bastiments no eren necessaris, ja que a Hostalrich, per exemple, els militars hispànics pagaven amb el seu propi diner[13]. Desseguida que esclataren les revoltes a Barcelona, els amotinats incendiaren casa seva (devant del palau del marquès d'Aitona), malgrat la defensa que en va fer el seu cosí Llorenç d'Arronis. Ramon hagué d'ocultar-se al col·legi dels jesuïtes, i més tard anar al convent de Sant Agustí, disfrazat amb els hàbits dels seguidors de Loyola. Després de passar per diversos amagatalls, acabà a l'arxiu de l'església major, junt amb els doctors Joan Baptista Gori i Rafael Puig. El 23 de desembre de 1640, esclatà un nou incontrolable motí, arrel de la rendició de Tarragona a l'exèrcit del marquès de Los Vélez. La gent embogida regirà convents i esglésies a la recerca d'oficials reials en els quals apagar la seva set de sang. Una veïna descobrí al Dr. Ramon intentant fugir per un hort i els amotinats els acabaren agafant a tots tres i matant-los a cops fins a deixar-los irreconeixibles; acte seguit arrossegaren els cadàvers pels carrers acusant-los de traidors i els deixaren penjats a les forques de la plaça del Rei. Només la pia mediació dels monjos de l'església del Pi, aconseguí que permetéssin recuperar els cadàvers per enterrar-los com cal. Segons el Dr. Rubí de Marimón, que fou company seu de fatigues en més d'una ocasió durant els aldarulls revolucionaris, Lluís Ramon *"Estaba hecho un santo [...] y ya antes del sitio de Salsas hacía vida penitente y ejemplar"*[14] (és clar que, també s'hauria de sentir què en pensarien d'ell els d'Hostalric...).

Del seu matrimoni amb Maria d'Aylla, hagué una sola filla, Maria. En el seu testament de 1639, la deixava hereva universal i disposava la concessió d'un dot de 5.000 ll., però malauradament, després dels excessos revolucionaris, la filla va quedar totalment arruïnada[15].

El militar Miquel de Ramon Milsocors (1620-1663)

Fill de Josep Ramon i de la seva segona esposa, Agnès de Milsocors. Fou batejat el 14 de maig de 1620, dada que ens ha arribat gràcies a la querella interposada per haver-lo insaculat a la bossa d'oïdors militars de la vegueria barcelonina amb només 22 anys[16]. No és cert, doncs, que assistís a les Corts de 1626 com registra F.J.MORALES.

Tenia vint anys quan el país es veié sotragat per la revolució dels Segadors i posterior guerra de Separació. El veiem assistir a les multitudinàries Juntes de Braços surgides arran d'aquell juny de 1640. La querella suscitada per la Visita del 1644 sobre la seva insaculació a la bossa d'oïdors militars amb només 22 anys, degué superar-la, ja que el 15 de maig de 1646 era desinsaculat *"per leal a sa magestat"*[17]. D'ençà, Miquel de Ramon ingressà a l'exèrcit de Felip IV i prengué part a les campanyes del Camp de Tarragona (1649?) i al setge final de Barcelona (1651-1652), com a mestre de camp, acabant el 1657 de Comissari General de la Cavalleria, la màxima distinció d'aquesta arma, després de la del Governador General. Sobta, com no, el llampec d'ascensos obtinguts en tant pocs anys, doncs ja devia ser mestre de camp abans dels 30 anys i comissari general de la cavalleria (càrrec militar molt preuat entre els hispànics) abans dels 40[18]. El grau de mestre de camp se solia aconseguir després de servir vint anys de capità (i per arribar a capità, després d'haver servit molts anys en llocs inferiors...). BRANCACCIO, autor del tractat sobre càrrecs militars més important de l'època, ja deixa clar que els mestres de camp *"no solo han de ser maestros de la disciplina militar con el nombre, sino cò las obras"*, i que havien de reunir *"muchas calidades de animo y de cuerpo"*, la guerra de setges no havia de tenir cap secret per a ells, havien de saber, per l'experiència acumulada, més que els propis enginyers, i haver llegit i estudiat molts tractats militars. Per BRANCACCIO, l'experiència era vital, no poguent ésser mestre de camp *"un hombre nuevo, aunque sea de sangre ilustre, de excelentes costumbres, y de animo intrépido..."*[19]. Calculem que Miquel de Ramon, a penes devia fer una dotzena d'anys que servia (si és que amb 17 anys assistí a la campanya de Salses), tanmateix, els serveis militars i/o polítics prestats devien ser prou grans com per afegir a aquests increïbles ascensos, la concessió de la senyoria de Vallespinosa, el 29 de juny de 1657. Un dels marmessors del seu testament de 1658, fou el marquès de Mortara, llavors la màxima autoritat del Principat, el mateix que, el 1662 decretava des del seu càrrec de virrei l'admissió de Miquel de Ramon als oficis del General, salvant la incompatibilitat dels seus càrrecs militars[20].

Segons A.DE FLUVIÀ, Miquel de Ramon morí a la batalla d'Estremoz (1663), cosa que indica que degué ser mobilitzat al front de Portugal i que formà part de l'exèrcit que s'aplegà per donar un cop definitiu a la guerra del ponent peninsular. L'eufòria hispànica dels primers moments es va truncar desseguida, Joan-Josep d'Àustria va comptar majoritàriament amb tropes molt precàries, fruit de ràpides lleves incapaces d'altra cosa que d'esquilmar el camp castellà de pobres camperols inexperts. Al pujol proper a Estremoz (Portugal), Sancho Manuel, comte de Peñaflor, infligí una dura derrota als hispànics, que allí hi perderen més de 10.000 homes entre morts, ferits i fugits, i allí començaren a enterrar el somni de recuperar la unitat peninsular[21]. Per les característiques del combat, podríem deduir que Miquel de Ramon assistí al general de

cavalleria Antonio de Isasi, i que degué morir intentant aturar l'allau de soldats que fugien a les primeres càrregues de la cavalleria portuguesa.

La descendència dels Ramon senyors de Vallespinosa

Poc podem afegir al que ja va exposar M.CARBONELL després de regirar l'AHPB i de comptar amb l'ajut de l'actual possessor dels drets al feu vallespinenc, però podem assegurar que contractà capitols matrimonials el 23 de gener de 1639, quinze anys abans de casar-se amb la que seria mare dels seus fills. L'amor de joventut, fou per a Jerònima de Berardo de Santàgata, filla d'un adinerat cavaller de Barcelona, Pelegro Berardo i de Joana Santàgata, que li aportaven 10.000 ll. de dot. No sabem si aquest contracte matrimonial s'arribà a consumir, però havent-hi uns capítols matrimonials protocolitzats pel mig, el més lògic és pensar que sí[22]. El 1653 tornava a casar-se, amb Agnès de Tord Despalau[23], i d'aquest segon matrimoni tardà, Ramon Milsocors hagué tres fills, el successor Josep, Maria Agnès, i un fill pòstum, Miquel. Aquest últim prengué major notorietat que cap altra, i fou el més cèlebre dels Ramon, fins a deixar petja visible en la historiografia de la guerra de Successió. Efectivament, quan la Revolució de 1706, Miquel de Ramon de Tord fou cap del regiment de dragons de la Guàrdia Reial en el lloc del titular, el comte de Galve. El 1709 ja era general i, junt amb Rafael Nebot i Josep Moragues, dirigí l'ofensiva militar a la Cerdanya; l'any següent combaté el front de Balaguer i al setge de Girona, ciutat que capitulà el 1711. El 1713 es negà a evacuar amb les tropes imperials i es quedà a Catalunya en la resistència final. Fou nomenat comandant suprem de la cavalleria, al front de la qual defensà Barcelona en el més tristement famós dels setges que va patir. En aquest setge, Ramon de Tord hi tingué un paper brillant, assistint als principals consells de guerra i participant personalment en les accions de més perill. Fou ferit en dues ocasions, en la sortida de 13 de juliol de 1714, i en l'assalt final de l'11 de setembre, en què dirigí amb Villarroel el contraatac del Pla d'En Lull, i perdé dos dits d'un tret. Capitulada Barcelona, fou pres per engany, confiscats tots els seus béns, i dut a Alacant i després al presidi de Sant Antoni (A Corunya), on hagué de suportar durant molts anys un cruel i duríssim empresonament (del que molts dels companys de sort no se'n sortiren); el 1719 fou traslladat a l'alcàssar de Segòvia. Amb la Pau de Viena (1725), fou alliberat, i s'exilà a Austria, éssent enterrat al convent dels Trinitaris Descalços de Viena[24]. Segons F.J.MORALES ROCA, figuren dos fills seus habilitats a les Corts de 1705, Josep i Antoni de Ramon de Rovira, i encara que no és aquesta una font que permeti massa especulacions, el que sí que es pot provar documentalment és que la branca dels Ramon-Sola de Sant Esteve descen de Josep de Ramon de Rovira[25].

Dels fills del baró Josep de Ramon de Tord i Margarida de Magarola Descatallar, destacaren Pere, tinent de dragons, Miquel, cambrer del monestir

de Ripoll i governador del vescomtat de Castellbò, i Francesc, sagristà del monestir de Cruïlles. La nissaga continuà amb Miquel de Ramon de Graell (+1811), que creiem fill de Pere de Ramon i de Teresa de Graell, i que a més de la senyoria de Subirats, fou marquès de Valle-Santoro i baró de Claret. Subirats passava als Fortuny amb l'enllaç de la neta d'aquest, Paula de Ramon de Tord, amb Àlvar de Fortuny.

Els Milsocors

També podem fer cinc cèntims sobre els Milsocors, espigolant un grapat de dades que tenim. La segona meitat del segle XVI, els Milsocors eren mercaders a Barcelona. Fill de Joan Milsocors, fou Josep de Milsocors de Garrell (germà de l'Agnès que en segones noces enllaçà amb els Ramon), que aconseguí sengles privilegis de cavaller i de noble el 1605 i el 1608, respectivament. Aquest Josep de Milsocors casà amb Caterina d'Erill Despalau, membre d'una de les principals famílies nobles del país (encara que d'una branca menor). El 1624, el marquès d'Aitona li vengué el castell, terme i rendes de Subirats per 37.600 ll., a compta de les quals alliberà al marquès de la munió de censals que engoixaven la seva hisenda (les dades que aporta *Els castells catalans*, semblen indicar que el 1611, ja havien traspasat les rendes del terme al pare, Joan Milsocors). Constatem, així mateix, l'existència d'un Joan i d'un Maurici Milsocors, però no en podem donar cap més dada[26].

El Josep Ramon militar de Tarragona

Coetani als Ramon que exposem, existí a Tarragona, un donzell d'igual nom i cognom, que destacà considerablement d'entre la noblesa local, i que, tal volta, s'hauria de vincular a la dita nissaga, ja que n'ignorem els vincles familiars. Es tracta d'un Josep Ramon, donzell, aparentment de Tarragona, que havia estat nomenat ciutadà honrat de Barcelona des del 31 de març de 1626. Havia servit com alferis en una de les companyies que Tarragona envià a la campanya militar de Salses, el 1639, càrrec en el qual destacà fins el punt de ser nomenat capità quan el titular abandonà. El seu paper en aquella campanya va pesar decisivament perquè posteriorment, i ja dins de la dinàmica militar encetada amb la Revolució de 1640, el Consell de Tarragona el nomenés governador de l'artilleria de la ciutat (5 d'octubre de 1640) i, més tard, sergent major (4 de desembre), o sigui, els càrrecs militars més importants després del de comandant suprem.

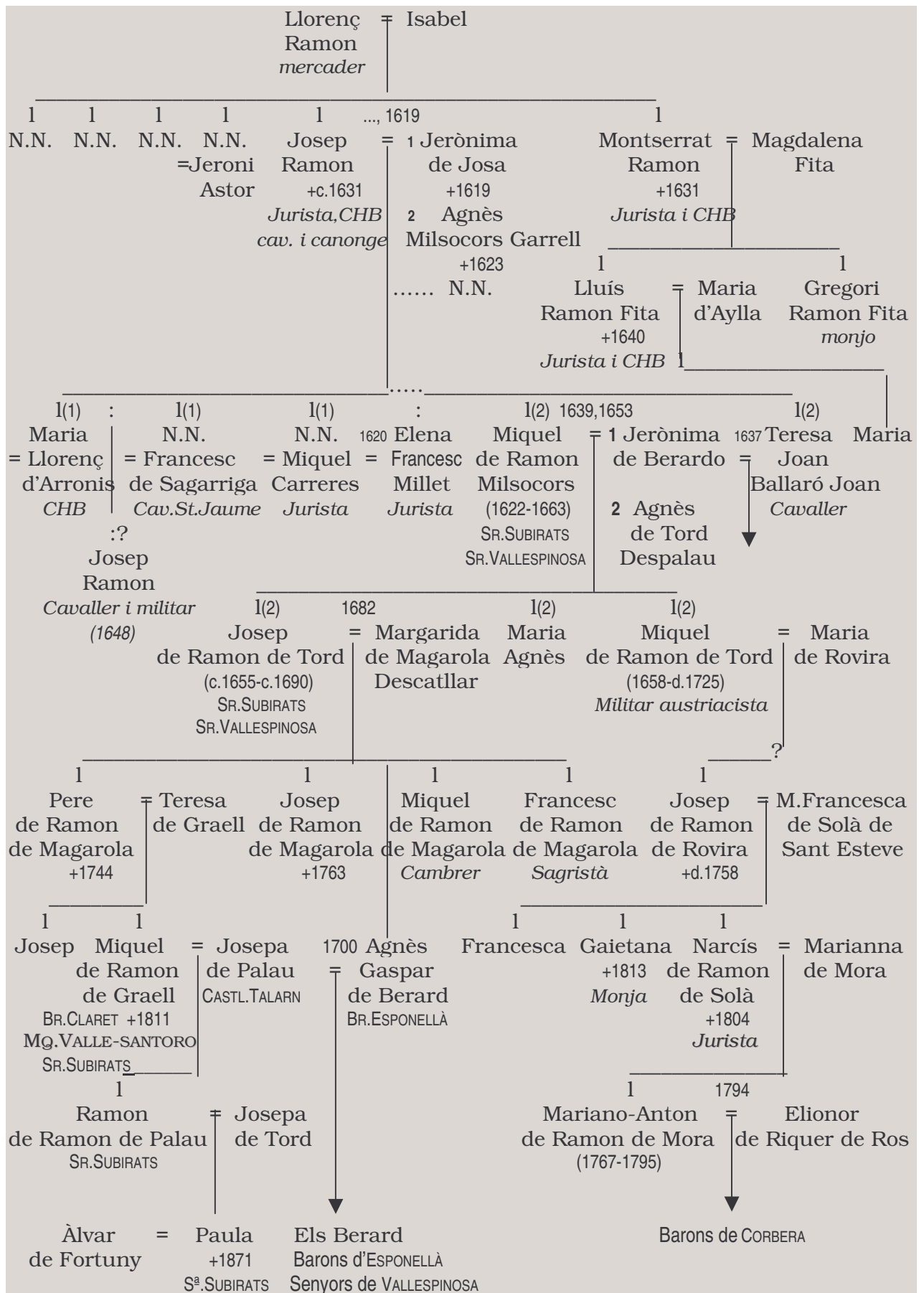
Quan els hispànics ocuparen la ciutat, aquest Josep Ramon es sotmeté al marquès de Los Vélez i s'integrà a l'exèrcit castellà, en el terç dels mercenaris portuguesos. D'ençà, el seu full de serveis, creix prodigiosament: el gener de 1641, participà a les batalles de Martorell i de Montjuïc (on comandà un

esquadró, i on resultà ferit), l'estiu següent prengué part en la defensa de Tarragona, i el gener de 1642 a la batalla de Paret-Delgada. El seu posicionament en favor de la Corona hispànica li concità l'odi i el rebuig dels catalans. Ja a Tarragona va ser perseguit en més d'una ocasió, la hisenda que hi tenia va ser incendiada i les hortes talades, estimant-ne les pèrdues totals en més de 50.000 ll.; a Barcelona, el Consell de Cent el declarà malafecte (10 de novembre de 1641). El Consell d'Aragó, en canvi, li concedí una companyia de cavalls coracers, una pensió de 300 ducats, un ajut econòmic de 400 lliures i l'ingrés d'una germana al convent de la Cort de Madrid (1642). Posteriorment, els serveis prestats a la Corona, li proporcionaren sengles privilegis de cavaller (22 de juny de 1648) i de militar (el 28 de setembre següent)[27].

¿Era, aquest Josep Ramon, membre de la família barcelonina? Per bé que no en tenim proves documentals fefaents, hipotetitzem que sí, que molt probablement ho era. El Josep Ramon tarragoní, aconseguí la ciutadania honrada de Barcelona el 1626, el mateix any en que l'altra Josep Ramon, el jurista-canonge de Barcelona, adquiria el privilegi de cavaller. A més, tenia una bona hisenda a Tarragona, i no se l'ha pogut vincular a cap família local camptarragonina. Aquest Ramon tarragoní que tingué èxit a l'exèrcit, podria haver estat el 'padri' d'armes que hagués fet de mentor i hagués propiciat la ràpida carrera d'ascensos de Miquel de Ramon Milsocors. La nostra hipòtesi és que podria tractar-se d'un fill natural del Josep Ramon barceloní, el jurista-canonge (pot ser, del seu germà Montserrat). Pensem que amb ell la família havia adquirit una posició i una fortuna bastant sòlides, i que éll ja va ser pare d'almenys una filla natural (Elena). El fet que el Josep Ramon tarragoní rebés privilegi de cavaller el 1648, quan ja l'havia rebut el seu hipotètic pare el 1626, es pot explicar si pensem que els fills bords o naturals no podien heretar la condició de noblesa del pare si no havien estat legitimats, com pot ser va ser el cas del Josep Ramon de Tarragona.

Epileg

El 29 de juny de 1657, Felip IV atorgava a Miquel de Ramon de Milsocors, el títol de senyor de Vallespinosa, fèu confiscat als Margarit. Aquesta mesura repressiva, s'hagué de subjectar als vaivens de la política, els tractats de pau que establien la devolució de confiscacions (començant pel dels Pirineus, 1659), i fins a quatre guerres més contra França abans d'acabar el segle. Abans de 1690, l'hereu de Josep de Margarit, ja havia reclamat judicialment la devolució de la senyoria vallespinenca, de manera que els Ramon ja no s'intitularen més com a barons del lloc; de fet, en paraules de J.CARBONELL, la "*rehabilitació* [del títol] *no ha estat sol llicitada fins a una època recent*". Han estat els Fortuny, barons d'Esponellà qui l'han rehabilitat, descendents del matrimoni format el 1700 per Gaspar de Berard i Agnès de Ramon de Tord.

* Les circumstàncies documentals i de recerca d'aquesta genealogia, fan que, en alguna de les seves parts, sigui més una proposta que altra cosa, com evidencien els interrogants. A més de la documentació aplegada, s'ha procurat donar sentit a les genealogies i a les dades aportades per diferents autors (Carbonell, Fluvià, Morales), conformant així una obra d'enginyeria genealògica. Segurament l'aparició d'estudis més profunds i exhaustius sobre els Ramon senyors de Subirats, superaran i/o modificaran (esperem que lleugerament) el precari canyamàs que nosaltres hem bastit aquí.

ELS RAMON (Perpinyà, Barcelona) Mercaders, juristes, CHB, Cavallers, Marquesos de Valle-Santoro, Barons de Claret, Senyors de Subirats, de Vallespinosa i de Corbera, barons de Claret i castlans de Talarn.

[AG, 1620/1871, 8x52]-----

J.CARBONELL. "Els barons de Vallespinosa...", 59-61 i 69; AHPB, *Francisco Pons*, Llibre Segon de Testaments, 1626-1636, p. 22 (Montserrat Ramon); *Joan Rodas*, Llibre Primer de Testaments, 1633-1646 (Lluís Ramon); *Francesc Blanch*, Quart Llibre de capítols matrimonials, 1618-1620, f. 193 (Millet-Ramon); *Francesc Tries*, Segon Llibre de capítols matrimonials, 1635-1639, f. 295 (Ramon-Berardo); *Miquel Font*, Manual de testaments, 1650-1659 (Llorenç d'Arronis i Maria Ramon); *Francesc Reverter*, Segon Llibre de testaments, 1646-1680, f. 196v. (Miquel Ramon); *Ramon Vilana-Perlas*, Sisè Llibre de capítols matrimonials, 1681-1689, f. 42 (Ramon-Magarola); *Francisco Gomis*, Llibre Tercer de testaments, 1745-1767, f. 56 (Pere Ramon); *Daniel Trech*, man. 1756-1758, f. 277 (concordia de 13 de juliol de 1758 de Josep de Ramon de Rovira); *José Ubach*, man.contr., 1804, f. 563 (testament de Narcís de Ramon de Solà de Sant Esteve); LAZERME, *Noblesa catalana...*, I, 104-105; CATALÀ; BARCELÓ; V. "El castell de Subirats". *Els castells catalans...*, p. 715-716; RIQUER, MARTI DE. *Quinze generacions d'una família catalana*. Barcelona: Planeta, 1979, p. 395.

[1] CARBONELL I BUADES, MARIÀ. "Els barons de Vallespinosa". en: ANGLÈS, FRANCESC; HUGUET, JOAN (eds.) *Vallespinosa i el seu patrimoni monumental i artístic conservat (segles XII-XVIII)*. Tarragona: Diputació, 2002, 21-69: 59-61.

[2] Arxiu Històric de Protocols de Barcelona [= AHPB], *Francesc Pons*, Llibre Segon de Testaments, 1626-1636, f. 22. També CARBONELL. "Els barons de Vallespinosa...", p. 59-60.

[3] *Dietaris de la Generalitat de Catalunya* [= DGC], III (1578-1611). Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1996, p. 547 i 671.

[4] DGC, IV (1611-1623), 1997, p. 6, 8, 22, 106, 126, 355, 430, 468, 471, 496, 516, 543, 658 i 667; DGC, V (1623-1644), 1999, p. 6, 12, 34, 78, 82, 84, 193, 207 i 332.

[5] AHPB, *Francesc Blanch*, Quart Llibre de capítols matrimonials, 1618-1620, f. 193.

[6] Probablement, Jeroni Astor Merlés, nebot d'un altra Jeroni Astor Parent, que fou un prestigiós magistrat a la Reial Audiència. La genealogia de la família, a: ROVIRA I GÓMEZ, SALVADOR-J. *Els nobles de Tortosa (segle XVII)*. Tortosa: Consell Comarcal del Baix Ebre, 1997, p. 79-82.

[7] Cap d'aquestes filles va tenir descendència. Maria i Llorenç d'Arronis, testaven el mateix dia (9 d'octubre de 1653), fent hereva una filla de la germanastre Teresa (AHPB, *Miquel Font*, Manual de test., 1650-1659); la que enllaçà amb el jurista Miquel Carreres, sembla que ho feu com a segona esposa, i no apareix esmentada ni en els capítols matrimonials (1631) ni en el testament (1662), del fill del primer enllaç, el CHB Miquel Carreres Canyet (AHPB, *Francesc Pla*, Llibre Tercer de cap.mat., 1631-1634, f. 52; *Pere Pau Vives*, Vuitè Llibre de test., 1632-1667, f. 117); Elena Ramon tampoc sembla que tingués fills, ja que, altrament apareixerien en el testament del seu pare el Dr.

Francesc Millet, el 1641 (AHPB, *Francesc Pastor*, Llibre Segon de test., 1632-1656, f. 6v.); no hem localitzat cap protocol relatiu a Francesc de Sagarriga, ni Lazerme n'esmenta cap casat amb una Ramon (LAZERME, PHILLIPE, *Noblesa catalana. Cavallers y burgesos honrats de Rosselló y Cerdanya*, La Roche-sur-Yon, Imprimerie Centrale de l'Ouest, 1976). La única filla de Josep Ramon amb descendència fou Teresa de Ramon Milsocors, casada amb el donzell de Perpinyà Joan Ballaró Joan (el 28 de novembre de 1637), de qui hagué tres filles monjes (Teresa, M. Teresa i Agnès -l'hereva dels Arronis-), i tres barons (Joan, Feliu i Francesc, aquest últim, benedictí). LAZERME, *Noblesa catalana...*, I, p. 105.

[8] MORALES ROCA, FRANCISCO JOSÉ. *Próceres habilitados en las Cortes del Principado de Cataluña, siglo XVII (1599-1713)*. II. Madrid: Hidalguía, 1983, II, p. 50-51 i MORALES ROCA, FRANCISCO JOSÉ. *Privilegios nobiliarios no*

sancionados por el rey Don Felipe IV a raíz de la suspensión del solio de las Cortes de Cataluña de 1626. Madrid: Hidalguía, 1982, p. 23-24.

[9] MORALES ROCA, FRANCISCO JOSÉ. “Registros nobiliarios del Brazo Militar del Principado de Cataluña: el ‘Libre Vert’ del antiguo Brazo Militar (1602-1713)”. *Hidalguía*, 204 (septiembre-octubre 1987) 849-882: 867; MORALES. *Próceres habilitados...*, II, p. 60.

[10] El full de serveis de Montserrat Ramon, l'al legava el fill vers 1635 per accedir a l'Audiència, i es troba a l'Arxiu de la Corona d'Aragó [= ACA], *Consell d'Aragó*, llig. 386. L'episodi banyolenc el comenta Pujades en el seu: *Dietari de Jeroni Pujades*, III (1621-1625). Ed. a c.d. Josep M. Casas Homs. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1975, p. 88.

[11] ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 279, 386 i 389.

[12] ACA, *Consell d'Aragó*, llig. 389.

[13] DGC, V (1623-1644). Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1999, p. 1.911-1.912.

[14] DGC, V, p. 1.039 i 1.129; RUBÍ, BASILI DE (ed.). *Les Corts Generals de Pau Claris*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1976, p. 292; SIMÓN I TARRÉS, ANTONI (ed.). *Cròniques de la Guerra dels Segadors*. Barcelona: Fundació Pere Coromines, 2003, p. 80 n.301, 209 n.97, 268, 274, 276 y 278.

[15] El testament de Lluís Ramon Fita, de 24 de març de 1639, és a l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona [= AHPB], *Joan Rodas*, Llibre Primer manual de Testaments, 1633-1646.

[16] DGC, V, p. 664.

[17] DGC, V, p. 1.041, 1.085 i 1.090 i DGC, VI (1644-1656), 2000, p. 1.254.

[18] CARBONELL. “Els barons de Vallespinosa...”, p. 59.

[19] BRANCACCIO, LELIO. *Cargos y preceptos militares para salir con brevedad famoso, y valiente soldado, assi en la Infanteria, Cavalleria, como Artilleria...* Barcelona: Sebastián y Iayme Matevad, 1639, p. 51v.-66.

[20] DGC, VI (1656-1674) 2002, p. 1.083.

[21] FLUVIÀ, ARMAND DE. “Apreciació genealògica [El castell de Subirats]”. *Els castells catalans*. IX. 2a. ed. Barcelona Rafael Dalmau, Editor, 1992, III, 708-718, p. 716; *Gran Enciclopedia de España*. Saragossa: Enciclopedia de España, S.A., 1992, VIII, p. 3.805.

[22] AHPB, *Francisco Trias*, Segon Llibre de capítols matrimonials, 1635-1639, f. 295. A.de Fluvià, ja afirmava que el seu enllaç amb la Tord era el segon. FLUVIÀ. “Apreciació genealògica...”, p. 716.

[23] L'arbre genealògic complert i actualitzat dels Despalau senyors de Gelida, apareixerà publicat a: GÜELL, MANEL. “Rafael de Biure de Montserrat, o les tribulacions d'un senyor-bandoler de Vallespinosa (1570-1634)”. *Recull*, Agrupació Cultural de la Baixa Segarra, Santa Coloma de Queralt [en premsa].

[24] *Diccionari Biogràfic*, IV, Barcelona: Albertí Editor, 1969, IV, p. 49-50; CARRERAS I BULBENA, JOSEP RAFAEL *Villarroel, Casanova, Dalmau. Defensors heroics de Barcelona en el setge de 1713-1714*. Barcelona: Barcelonesa d'Edicions / Generalitat de Catalunya, 1995, p. 47, 50 i 53;

ALCOBERRO, AGUSTÍ. *L'exili austriacista (1713-1747)*. Barcelona: Fundació Noguera, 2002, p. 47, 53 i 195.

[25] Testament de Narcís de Ramon de Solà de Sant Esteve, de 22 de maig de 1804. AHPB, *José Ubach*, man. contr., 1804, f. 563.

[26] MORALES ROCA, FRANCISCO JOSÉ. *Próceres habilitados en las cortes del Principado de Cataluña, siglo XVII (1599-1713)*. II. Madrid: Hidalguía, 1983, I, p. 308; BRU DE SALA, LLUÍS; FLUVIÀ I ESCORSA, ARMAND DE. *Nobiliari del Reial Cos de la Noblesa de Catalunya*. Barcelona: Reial Cos de la Noblesa, 1998, p. 142; FARGAS PEÑARROCHA, MARIA ADELA. *Família i poder a Catalunya, 1516-1626*. Barcelona: Fundació Noguera, 1997, p. 444; OLIVARES I BERIÓ, JORDI. *Viles, pagesos i senyors a la Catalunya dels Àustria. Conflictivitat social i litigació a la Reial Audiència (1591-1662)*. Lleida: Pagès Editors, 2000, p. 363; CATALÀ, PERE; BARCELÓ, MIQUEL i V.C. “El castell de Subirats”. *Els castells catalans*. IX. 2a. ed. Barcelona Rafael Dalmau, Editor, 1992, III, 708-718: 715-716.

[27] FLORENSA I SOLER, NÚRIA; GÜELL, MANEL. “Pro Deo, pro regi, et pro patria’ *La revolució catalana i la campanya militar de 1640 a les terres de Tarragona*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana / Òmnium, 2005, p. 74-75 i 124 n.351; ROVIRA I GÓMEZ, SALVADOR. *Vells i Nous (els Nobles de Tarragona al Segle XVII)*. Altafulla: Centre d'Estudis d'Altafulla, 2003, p. 175.

POSSIBILITATS D'INTERNET EN LA INVESTIGACIÓ HISTÒRICA I GENEALÒGICA

JOSEP M. GRAU PUJOL
rpuig@tinet.fut.es

Entre les fonts més utilitzades pels historiadors a les èpoques contemporànies hi ha les escrites i les orals. Les primeres es localitzen en els arxius, siguin públics o privats; val a dir, tanmateix, que no tot el que s'escriu és veritable: cal contrastar les informacions amb altra documentació. Les segones són més subjectives, però ens poden indicar detalls que els registres ignoren. Complementar l'ús d'ambdues fonts és la millor solució. Per exemple, si abans d'entrevistar una persona sobre un tema concret, podem investigar i localitzar dates i noms, ens ajudarà en gran manera a canalitzar la conversa i evitar la dispersió. En els pobles petits, a causa de la limitació demogràfica, és més senzill recuperar testimonis del passat, establir llaços familiars, reconstruir trajectòries de vida, en especial quan entremig hi ha el fenomen migratori. A les ciutats, els problemes són majors, a causa de les restriccions en l'accés als registres civils o padrons d'habitants recents. Les guies telefòniques són sovint l'únic recurs per localitzar descendents de determinades persones i obtenir així fotografies antigues, tot i que les crides a la premsa també resulten força útils.

Amb les noves tecnologies el camí que es presenta és favorable a millorar la intercomunicació. Si a nivell particular pot esdevenir una eina per recuperar la memòria dels nostres avantpassats, a nivell col·lectiu pot representar una millora dels resultats i pot evitar pèrdues de temps. També democratitza la cultura i el coneixement.

Per posar un exemple concret, em voldria centrar en un lloc, un tema i una època: Reus i les emigracions a l'estranger per evadir el servei militar a inicis del segle XX. En aquell moment, anar a l'exèrcit era una càrrega feixuga per a les famílies modestes ja que es perdia temporalment un membre jove, que en el pitjor dels casos hi havia la possibilitat que morís per malaltia o en combat (llavors Espanya estava enfrontada amb el Marroc). Hom es podia lliurar d'aquesta obligació per defecte físic, alçada, ser fill de mare vídua o pare sexagenari, tenir un altre germà al servei, o bé pagar una elevada suma de diners. No és estrany que l'opció de la deserció fos triada per una part considerable dels quintos. Segons l'expedient de la lleva del 1917 de Reus, conservat a l'Arxiu Comarcal de Reus (fons municipal, signatura 6.450), prop

d'un 12 % dels homes nascuts l'any 1896 no es presentaren al reclutament. Els seus noms són els següents:

Magí Andreu Escudero
Agustí Andreu Sanfeliu
Josep Bertran Ferreres
Pau Bonet Marca
Josep Buscas Casals
Francesc Cabrer Pallarés
Salvador Clarassó Pons
Jaume Ciurana Borrell
Francesc Cortina Cabacés
Josep Domènec Rodon

Antoni Escoda Vidal
Eduard Estirles Recort
Lluís Ferrer Monter
Antoni Gumbau Jardí
Josep Llaveria Ripoll
Ramon Llop Fort
Pere Llurba Ferrer
(residia a Amèrica)
Miquel López Sastre
Antoni Herrero Matencio

Alfred Martí Amorós
Antoni Martí Martí
Joan Sabater Roquer
Joan Pedret Boquer
Magí Plaza Adseries
Joan Ponts Bages
Pere Noguer Roiger
Emili Torres Tabert
Ricard Urenya Poell
Baltasar Vallès Sender

Algun d'aquest joves fou considerat desertor simplement per desconèixer l'Administració la seva residència. És possible que la família sencera hagués emigrat a un altre indret i no hagués comunicat el trasllat a l'ajuntament.

El repte que oferim als internautes és descobrir on visqueren aquests joves reusencs: emigraren a l'estranger? a quin país? tornaren? Evidentment els seus fills i néts o altres parents són els qui ens en poden facilitar més dades: animeu-vos i contesteu-nos. Les respostes, si n'hi ha, seran comentades en propers números.

NOTÍCIES

Presentació de llibres

El Dimecres 15 de març de 2006, a la Sala d'Actes de l'Ajuntament de Tarragona, tingué lloc, a les 20h., la presentació del llibre del professor Salvador-J.Rovira, *Marià Rius i Montaner, primer comte de Rius (1838-1894)* (que recensionem en aquest número de Missiva.com). A l'acte assistí gran afluència de públic, anant la presentació a càrrec del propi autor.

Rafael Conde y Delgado de Molina, in memoriam

El passat 28 de març, i d'una forma inesperada, es produïa el traspàs de l'arxiver Rafael Conde (1945-2005). Conde, fill de Tarragona, havia estat durant 8 anys (1988-1995), director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, càrrec des del que va escometre importants aportacions a la difusió de fons documentals nobiliaris medievals i moderns. El seu pare Feliciano Conde, havia estat director de l'Arxiu Històric Provincial de Tarragona.

[Lligall, 24, 13-18]

Projecte d'inventariació de l'Arxiu Foixà, de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona

L'AHAT, està endegant un ambiciós projecte d'inventariació i digitalització de fons documentals, i un dels primers passos ha estat digitalitzar l'inventari antic de l'Arxiu Foixà. Aquest fons documental, fou llegat per la família del Cardenal Vidal i Barraquer, ja que els Vidal, eren una família noble descendent dels Foixà. Aquest, és un dels arxius patrimonials de la noblesa més importants de Tarragona, ja que conté nombrosíssims documents medievals i moderns, i són diverses les famílies que hi van enllaçar.

Digitalització de l'Arxiu Ducal d'Híjar

Gràcies a un acord entre el Govern d'Aragó i l'ANC, s'ha permès la digitalització d'aquella documentació relativa a famílies catalanes dins dels 1.300 lligalls de l'Arxiu Ducal d'Híjar (dipositat a l'Arxiu Històric Provincial de Saragossa). Aquest Arxiu Ducal, aplega documentació de dos grans nissagues, els Castre-Pinós (comtes de Vallfogona i Guimerà, vescomtes d'Illa, Canet i Èvol, i barons de Milany, Pinós, Mataplana, Lluçà, la Portella i Peramola), i els Ponts de Mendoza (marquesos de Vilanant, comtes de Robres i de Montagut, vescomtes de Jóc i barons de Jorba, Rupit i d'Orcau). Han estat més de 30.000 imatges corresponents a 190 lligalls, les que aporten dades sobre llinatges i patrimonis dels comtats de Roselló, Cerdanya i Sardenya. S'ha creat una base de dades descriptiva i s'està revisant tot el procés d'imatge, de forma que es creu que podrà estar a consulta d'aquí a un temps indeterminat.

Ingrés de l'arxiu Milà (comtes de Montseny) a l'ANC

En procés el treball de tractament del fons documental de la família Milà, ingressat l'any passat pel comte de Montseny, que inclou documentació de caire genealògic, familiar i patrimonial, i de la dels Pujol i Massana, amb qui emparentaren a principis del s. XX. Els Milà foren creats comtes el 1926, havent participat en importants empreses comercials i industrials i en grans construccions d'obres ferroviàries a Catalunya. El primer titular, Josep Maria Milà Camps, fou president de la Diputació de Barcelona en dues ocasions i destacà com a membre de la Junta directiva de l'Exposició Universal de Barcelona de 1929. El fons inclou un centenar de pergamins antics.

[Arxius, 45, p. 9; Butlletí de l'ANC, 13, p. 17].

Dia dels Castells a Catalunya i conferència

L'Asociación de amigos de los Castillos, va celebrar el passat dia 6 de maig, el Dia dels Castells a Catalunya, amb una visita guiada al Castell de Montsonís, on l'actual baró d'Albi, Carles de Montoliu els adreçà una conferència a la Sala d'Armes.

El dia 10 de maig següent, la mateixa Asociación organitzà una conferència a càrrec de la Dra. Mercè Costa Paretas, 1r. premi de la "Confederation Internationale de Genealogie et d'Heraldique", que amb el títol "El món de les dames de Jonqueres", es va celebrar a la Sala Clarà de l'Hotel Havana, de Barcelona.

XXXIIIè Col·loqui de la Societat d'Onomàstica (Montblanc, 21-22 d'octubre de 2006)

Per segona vegada Montblanc torna a ser seu del Col·loqui d'Onomàstica, la primera fou el 25 d'agost de l'any 1979 quan, en col·laboració amb el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, se celebrà la IVa. edició. Al llarg d'aquests anys a la nostra comarca han proliferat les investigacions relacionades amb l'etimologia, antroponímia, onomàstica, toponímia, dialectologia, etc., moltes de les quals s'han publicat, tant en forma d'articles com en monografies. D'aquestes darreres destaquen els reculls de noms de Barberà de la Conca, Blancafort i Vilanova de Prades. No oblidem tampoc els treballs de toponímia que impulsà durant els anys 1980-1983 Mn. Albert Palacín entre els alumnes de BUP i COU del col·legi de la Mercè de Montblanc. Amb la convocatòria del 2006 voldriem avançar en el coneixement de la nostra parla, estimular la recopilació de renoms de casa i noms de lloc, sigui a través de la memòria oral o documentació escrita (cadastres, capbreus, amillaraments, llibres sacramentals, padrons d'habitants, manuals notariaus ...) , analitzar la freqüència dels cognoms, els noms de pila (vinculats amb les advocacions religioses), noms populars de fruits, plantes, eines, i un llarg etcètera.

ÀREES D'ESTUDI

1. L'obra de Joan Coromines a la Conca de Barberà
2. Toponímia i antroponímia a la Conca de Barberà
3. Interdisciplinarietat i onomàstica

RECENSIONS

* Darrera de cada esment a un gràfic d'informació genealògica, hi afegim, codificades, unes dades mínimes que identifiquen la modalitat gràfica: AG = *Arbre Genealògic* (AGs, *simplificat*), TBV = *Taula Bilineal Vertical*; TC = *Taula de Costats*; TUV = *Taula Unilineal Vertical*, TVD = *Taula Vertical Desplegada*, TBGI = *Taula Bilineal per Generacions Invertides*, TA = *Taula d'Aboville*, TDH = *Taula Descendent Horitzontal*, TES = *Taula de l'Escala*, TEX = *Taula d'Exponents*, THO = *Taula Horitzontal Ordinària*, TMT = *Taula de Mergey de Tupigny*. A continuació, hi posem les dates extremes, separades per una barra i, finalment, el nombre de generacions pel de membres que hi ha, separats per un 'x']

ROVIRA I GÓMEZ, SALVADOR-J. "Els nobles del Camp de Tarragona al segle XVIII". Pedralbes, 23-II (2003 = 5è *Congrés d'Història Moderna de Catalunya. La Societat Catalana, segles XVI-XVIII: Identitats, Conflictes i Representació. Actes*) 579-590.

Autèntic treball de síntesi sobre la noblesa tarragonina d'època moderna, fruit, sense dubte, de la ingent tasca de rescat de llinatges nobles que el seu autor du a terme a les comarques tarragonines. Aquesta aportació condensa l'experiència de treball de molts anys, experiència i resultats que l'autor serveix generosament en safata de plata, a base de percepmptualitzar el nombre de llinatges nobles existents a les comarques camptarragonines.

Només 46 dels 116 llinatges ennoblits al segle XVII van arribar a traspasar el llindar per plantar-se a la següent centúria, representaven quasi el 40%, i apareixen convenientment relacionats en un quadre que ocupa tres pàgines (579-581). D'aquests 46 llinatges, 28 eren de famílies beneficiades amb el privilegi de CH, 11 amb el de Cavaller, 6 amb el de Noble, i només una, la del marquès de Tamarit, era titulada. L'anàlisi geogràfic, ens dóna un predomini en el Tarragonès (20 llinatges), seguit d'aprop pel Baix Camp (15) i finalment l'Alt Camp (11).

La segona part de la comunicació està dedicada als nobles creats en el mateix segle XVIII, dels quals s'afegeix el corresponent quadre (p. 583-585). Són 36 llinatges, igualment analitzats sota el prisma geogràfic (p. 585) i de l'origen professional (p. 586-587), amb una valoració global que l'autor inclou a tall de conclusions.

La comunicació està orientada a sintetitzar amb anàlisis percmptuals la realitat nobiliària del Camp de Tarragona, però l'autor no perd ocasió de comentar manta casos concrets, de manera que arriba a oferir un ventall de la casuística més diversa derivada d'aquesta realitat nobiliària, que es plasma en les més de 60 notes a peu de pàgina que complementen l'anàlisi del text.

BILBENY, JORDI. *Cristòfor Colom. Príncep de Catalunya*. Barcelona: Proa, 2006, 440 p.

“La versió més divulgada ens diu que Colón era un genovès, sorgit de les fondàries del misteri, sense carrera política ni militar, ni estudis de dret ni de fiscalitat, que va ser nomenat pels Reis Catòlics, amb l’acceptació de la cort i la conformitat de lleis i d’institucions, virrei, almirall, governador i capità general del nou regne de les Índies. Però, és concebible que un estranger plebeu i analfabet rebés uns títols reservats només als membres de la casa reial? L’autor culmina les seves exhaustives investigacions i concreta la figura del descobridor d’Amèrica en un Colom de la noblesa barcelonina, d’una família de tradició de mercaders i navegants, diputat, governador, militar, corsari, membre del Consell d’Estat, amb un germà president de la Generalitat i un altre que fou una alta dignitat de l’Església, amb escut d’armes, seguidor de la causa del connestable de Portugal i dels Anjou, com a reis de Catalunya, addicte, per tant, a la casa d’Urgell.

Joan-Cristòfor Colom Bertran, fou net de Guillem Colom, primer administrador de la Taula de canvis barcelonina, emparentat amb els Bertran, navegants, mercaders i l’estirp dels Margarit de Castell-Empordà; també fou capità i supervisor de naus amb patent de cors. El seu cosí, Pere de Margarit Bertran, fou elegit per cap militar de la segona expedició que partí de Barcelona. Un altra dels acompanyants, Ramon Pané, era frare de Sant Jeroni de la Murtra, monestir que feia costat amb les propietats a Badalona dels Colom barcelonins. El finançament de l’expedició anà a càrrec de Lluís de Santàngel, tresorer de la Corona catalano-aragonesa i soci comercial dels Colom. Joan-Cristòfor estigué casat amb la germana de Pere de Portugal, emparentava, doncs amb la família reial portuguesa i catalana, condició des de la qual pogué aspirar als importants càrrecs de govern que, amb caràcter hereditari, li foren concedits”.

[Casadellibro.com]

[J.M.COMAJUNCOSA. “Els Colom a Catalunya”. *Avui*, 10.272, dimarts, 25-04-2006, 23]

ROVIRA I GÓMEZ, SALVADOR-J. *Els marquesos de la Bàrcena i la Riera de Gaià*. Valls: Cossetània Edicions, 2005, 101 p.

Monografia al voltant de la família Borrás de Tarragona. L’autor exposa l’evolució d’aquest llinatge, des del seu genearca Andreu, que visqué a Vallbona durant la primera meitat del segle XVI, fins a la última descendent agnàtica, la setena marquesa de la Bàrcena, morta poc abans d’acabar la Guerra Civil Espanyola. A tall introductori, tracta el llinatge Carbonell (des de mitjan segle XV), que entroncà amb els Borrás quan Maria-Clara Carbonell es maridà l’any 1631 amb Francesc de Borrás Martí, i del qual heredaren els Borrás bona part del patrimoni, i la casa pairal que els vinculava a la Riera de Gaià.

Membre a membre, generació rera generació, van desfilant els individus que formaren la nissaga dels Borrás, explicant de cada un totes aquelles notícies que fan

referència a la seva vida, consort/s, fills, càrrecs i oficis, negocis i patrimoni, participació en els principals esdeveniments històrics del país, anècdotes, etc. La noblesa de la família s'inicià amb Borrás Martí, doctor en drets, que va obtenir sengles privilegis de ciutadà honorat de Barcelona, cavaller i noble entre 1672 i 1690, en bona base pels mèrits del pare, perseguit l'any 1642 pels catalans revolucionaris. Tres generacions més tard, un altra Borrás, Albert de Borrás de Magarola, enllaçava amb els marquesos de la Bàrcena al maridar-se el 1758 amb la marquesa María de la Concepción Sánchez de la Bàrcena. D'ençà, els Borrás sortiren de Tarragona, i els descendents continuaren ostentant el títol marquesal, nasquent a Barcelona, Mataró o Cartagena, allà on la cura del seu patrimoni o el servei militar els duguéssin, per bé que reconstruïren la casa pairal de la Riera (amb escut d'armes al dintell i tot).

L'assaig dedica un capítol al patrimoni dels Borrás a la Riera, les compravendes d'immobles, l'explotació de molins fariners i hortes, la Casa Nova, el mas d'en Ponç, etc. Un últim capítol, a tall de cloenda, serveix a l'autor per reflexionar sobre alguns punts interessants de destacar, dots i herències, cicles reproductius, les peculiaritats maritals del III marquès de la Bàrcena, o les relacions amb els convilatans rierencs.

No podien faltar els esquemes genealògics que ajudessin a seguir l'evolució generacional dels Carbonell (AG, 1519/1678, 7x40) i dels Borrás (AG, 1589/1984, 14x110), complerts i entenedors, a més d'un índex toponímic, onomàstic i de matèries que clou el volum.

[MG]

ROVIRA I GÓMEZ, SALVADOR-J. *Marià Rius i Montaner. Primer comte de Rius (1838-1894)*. Tarragona: Arola Editors, 2005, 187 p.

Biografia del primer comte de Rius, descendent d'una nissaga d'Altafulla de pagesos i negociants que van fer fortuna a Puerto Rico, i més tard s'enriquiren amb les desamortitzacions. La monografia s'estructura a partir de dos blocs, el primer relatiu a l'entorn del biografat: introducció històrica i del context polític, els parents de Marià Rius (avis, pares, germans, cosins, nebots, etc.), les activitats econòmiques i patrimonials de la família, societats formades, propietats adquirides, etc. El segon bloc centra, en 50 pàgines, la figura de Rius Montaner, sota el prisma de la seva trajectòria política, i dels molts càrrecs que desenvolupà.

Marià Rius Montaner, era fill de Marià Rius Espina i de Vicenta Montaner, negociants de la vila d'Altafulla, que passaren a residir a Tarragona cap al segon terç del segle XIX. El primer comte de Rius, amb la seva esposa Elisa d'Olózaga Camarassa, només hagué una filla, Maria Elisa (1865-1893), que el 1886 es maridà amb Ferran de Querol de Bofarull, advocat noble de Reus (diputat provincial i president de la Diputació) descendència a la qual passà el títol comtal.

El volum, a més d'una bibliografia al final, i de nombroses reproduccions de documents i de fotografies (b/n), adjunta tres taules genealògiques (p. 78-80), dels Rius (AG, 1764/1995, 6x69) i dels Querol (AG[Rius], 1886/2002, 4x21).

[MG]

Web a tall de base de dades sobre tots els escuts heràldics catalans, elaborada per Jesús Sanz Lacorte, amb el buidatge de les principals obres impreses d’Heràldica i de Nobiliària: Alòs, Atienza, Cadenas y Vicent, Colomer, Doménech i Roure, García Carraffa, Garma i Duran, Riquer, Tamburini, Tarafa, Vila, etc., i una munió de manuscrits en centres documentals. Cognom a cognom, ordenats alfabèticament, l’autor dóna quatre dades del llinatge i en comenta els escuts heràldics atorgats, que descriu (sempre, segons la bibliografia existent). Afegeix il·lustracions d’escuts heràldics, en blanc i negre, color i fotografies, sino en tots, en quasi tots els cognoms de famílies que descriu. Constitueix una completa base de dades heràldica per poder conèixer l’escut de qualsevol família noble catalana, valenciana i balear. La web també ofereix una introducció sobre la ciència heràldica, un glossari i la llista bibliogràfica d’obres consultades, a més d’un llibre de visites i un foro. La web està concebuda com a recercador d’escuts heràldics, ja que compta amb un recercador per trobar qualsevol cognom. [MG]

Fons documentals

CASAUS BALLESTER, M. JOSÉ. “L’Arxiu familiar del ducat d’Híjar (Terol) conservat a l’Archivo Histórico Provincial de Zaragoza i la seva dimensió extraaragonesa, un exemple de la interespecialitat de la noblesa senyorial”. *ANC. Butlletí de l’Arxiu Nacional de Catalunya*, 13 (Febrer 2006) 5-6.

Al voltant d’un dels arxius nobiliaris més importants d’Aragó, s’en fa cinc cèntims de l’evolució del ducat, i també del fons documental que generà, donat per l’actual duquessa d’Alba a l’AHPZ. L’autor dugué a terme el projecte d’identificació de documents relatius a Catalunya (gairebé la meitat de tot l’arxiu), sobretot arbres genealògics, en els quals apareixen una munió de llinatges catalans. S’està procedint a la descripció i digitalització d’aquest material per a la seva consulta en línia.

[MG]

LLACH I PALMADA, EMMA; PUIG I AMAT, NEUS. “L’Arxiu del vescomtat de Cabrera i Bas, Comtat d’Osona i de Mòdica”. *Quaderns de la Selva*, 17 (2005) 189-206.

El setembre de 2002, l’Arxiu Municipal d’Hostalric va rebre la còpia microfilmada del fons de la Casa d’Aitona, secció Cabrera-Bas, de

l’Arxiu Ducal Medinaceli, un dels més grans arxius patrimonials de la península ibèrica. Les autores donen notícia del fons (precedit dels corresponents apartats introductoris sobre el llinatge dels Cabrera), formació, composició general, evolució de l’arxiu des del s. XIV, amb una especial incidència en la lluita a Hostalric per recuperar-ne la part referent a la comarca. Una segona meitat del treball està dedicada a l’anàlisi del fons, organització, descripció, tipologia documental, datacions extremes, indrets i localitats geogràfiques que apareixen als documents, etc. Els microfilms s’han digitalitzat i s’ha informatitzat l’inventari. Mercès al conveni que signà l’Ajuntament d’Hostalric amb el departament d’Història Medieval de la UdG i el Consell Comarcal de la Selva, s’ha creat una beca d’estudis sobre aquest fons.

[MG]

Genealogia

MONJO GALLEGU, MARTA. “Noves aportacions a l’arbre genealògic de la família Montcada, senyors de la baronia d’Aitona”. *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 327-343.

Nova aportació sobre l’origen i els primers Montcades, a partir del seu establiment al

Baix Segre on expandiren el seu patrimoni senyorial inicial a partir dels fèus i baronies que els cedí la Corona (s.XIII). Investigació bastida amb documentació microfilmada de l'Arxiu Ducal de Medinaceli, on consten molts arbres genealògics de la nissaga. Aquests fons custodia testaments i altres documents amb els quals l'autor ha pogut completar els 4 arbres genealògics que reproduïx al final (p. 340-343: AG, 1218/1599, 12x155).

[MG]

FLUVIÀ I ESCORSA, ARMAND DE. "Els Dusai dels carrers de Montcada i de la Mercè de Barcelona". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 693-703.

Genealogia d'aquesta important nissaga barcelonina, exposada en Taula d'Escala (TE, 1302/1866, 21x301), una modalitat molt emprada en aquesta mena d'aportacions, per l'autor, el qual no deixa passar l'ocasió per recordar que es tracta d'un bocinet de la seva magna obra del *Nobiliari general*, encara sense nívies que el financin. Des de finals del s. XIII fins el XV, els Dusai formaren part de l'oligarquia barcelonina, i després ascendiren al primer estament. Originaris de Sant Cristòfol d'Urall (Girona), ja eren establerts al carrer Montcada de Barcelona en el s. XIV. La genealogia ha estat bastida a partir bàsicament de la documentació de l'arxiu dels marquesos de Monistrol d'Anoia (ACA). Destaquem que a la p. 702, figura l'ascendència de Felipa Dusai de Marí (1772-1821) esposa del tarragoní Plàcid de Montoliu Bru.

[MG]

SANMARTÍ, MONTSERRAT. "La documentació en pergami del fons patrimonial dels Martí d'Ardenya". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 741-757.

Aportació concebuda per donar a conèixer l'arxiu dels Martí d'Altafulla, format per 183 pergamins i nombrosos lligalls, llibres majors, de comptes i altres documents, a partir de l'any 1335. S'exposa la tipologia documental (vendes, testaments, capítols matrimonials, establiments,

concordies, procures, deutoris, inventaris) i la seva procedència, amb la qual cosa s'ha de recórrer als interessants antecedents de parentiu relacionats amb els Martí (p. 749-750). Al final s'afegeix un índex de notaris per poblacions i un apartat sobre els topònims més abundants.

[MG]

MARTÍ SENTANÉS, ESTHER. "Famílies i govern municipal de la ciutat de Lleida durant el segle XV". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 1.013-1.031.

Estudi prosopogràfic dels síndics enviats a Corts per la ciutat de Lleida durant el regnat d'Alfons el Magnànim. Ciutadans, paers, cavallers de les principals famílies del Segre, reben l'atenció d'alguns interessants comentaris que ens proporcionen dades esparces sobre les famílies: Bosch, Olzinelles, Cardona, Carcassona, Botella, Boixadors, Navers, Agulló, Santcliment o Montsuar. ¿Per a quan un llibre que reculli tota la noblesa lleidatana, a l'estil dels que publica el professor Salvador-J.Rovira a Tarragona?

[MG]

FERRER ALÒS, LLORENÇ. "Familia e industrialización en Catalunya. La trayectoria de los Pons y Enrich de Manresa". *Historia Social*, 53 (2006) 3-30.

Evolució econòmica i familiar de la família Pons, que enllaçà amb l'Enrich, de Manresa, des de mitjans s. XIV i fins el s.XIX en què es fan industrials i són amos de la Colònia Pons, a l'Alt Llobregat. L'aportació del professor Ferrer Alòs, mostrà l'estreta relació entre família i negoci, i posa al descobert les estratègies d'expansió i de col·locació de secundogènits i cabalers. A les pàgines 28-29, va la genealogia dels Pons-Enrich, de Manresa (AG, 1751/1921, 7x54).

[MG]

Heràldica

TEY I FREIXA, ROSER. *El cos humà i els animals en l'heràldica catalana*. Barcelona: SCGHSVN, 2005 (Col·lecció Assaigs, 6), 79 p.

Continuació de l'estudi que l'autora du a terme sobre les figures que caracteritzen l'heràldica catalana, a partir del *Nobiliari general català* de Fèlix Domènech i Roura, per tal d'elaborar-ne un diccionari. Aquesta aportació comprèn les representacions del cos humà i la fauna. Primer presenta una anàlisi i comentari de dades, on quantifica el nombre de figures adjuntant-les en quatre quadres, éssent la resta, un extracte del diccionari, on descriu, en clau heràldica, les diverses figures trobades als escuts, afegint al final de cada ressenya la família (i el seu lloc d'origen) detentora de l'escut amb aquella figura. L'estudi, se suma als que l'autora te publicats a la mateixa col·lecció, sobre l'arquitectura i la flora.

[MG]

Nobiliària

FERNÁNDEZ-CUADRENCH, JORDI. "Les processons extraordinàries a la Barcelona baixmedieval (1339-1498). Assaig tipològic". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 403-428.

L'estudi de 124 processons celebrades a Barcelona amb motiu d'un esdeveniment cabdal, al llarg de segle i mig de la història de la ciutat, dóna peu a l'anàlisi dels fets socials, polítics i militars que més força tenien en l'imaginari col·lectiu del país. Entre les fites que motivaven una processó, s'hi troben el naixement, enllaç o traspàs d'il·lustres personatges, o de membres de la família reial.

[MG]

FERRER I MALLOL, MARIA TERESA. "Els diputats del Braç de les ciutats i viles reials de 1359 a 1413. Perfils biogràfics". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 513-549.

Repàs biogràfic d'alguns dels ciutadans, cavallers, o burgesos honrats més destacats com a diputats reials durant la segona meitat del s. XIV i principis del XV, amb interessants aportacions sobre els antecedents familiars, patrimonis i baronies a ells vinculats. Passen per la galeria: Pere i Ramon Desplà, Pere i Ramon de Carcassona, Francesc Pabia, Pere Borró, Pere de

Santcliment, Pere Bussot, Ermengau Martí, Ramon Sarrovira, Jaume Fiveller, Francesc de Gualbes, Guillem Ferrer, Pere Terré, Bernat Gralla, etc.

[MG]

HURTADO, VÍCTOR. "Simoneta de Mitjavila (c.1361-1385) filla de mercaders i dona del batlle reial de Barcelona". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 551-562.

Pacient reconstrucció d'una biografia femenina, a base d'informació aportada pels llibres de comptes, manuals, albarans, missatges, encants d'inventaris, i sobretot quaderns d'anotacions d'ingressos i despeses, escrits per la protagonista de l'article, filla d'una important família de mercaders que casà el 1373 amb Berenguer Morey, batlle de Barcelona. S'exposen els orígens d'aquest llinatge de mercaders (Mitjavila) del qual en quedà hereva Simoneta després dels estralls de la pesta negra al seu pas pel carrer de Montcada de Barcelona.

[MG]

FITÉ I LLEVOT, FRANCESC. "Entorn al testament de Brunissèn d'Alentorn i alguns costums funeraris de la Lleida medieval". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 659-676.

El testament d'aquesta dona de la petita noblesa lleidatana (1377) permet copsar alguns trets de la família i els costums funeraris del seu estament. A la part del final, la transcripció en llatí del testament encapçala els apèndixs.

[MG]

GUILLERÉ, CHRISTIAN. "Une famille de médecins geronais au XIVe siècle: les Sarriera". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 677-691.

Notes sobre aquesta dinastia de metges o cirurgians gironins, que durant tres generacions, tractaren els monarques catalano-aragonesos. La documentació notarial, no dóna únicament per una certa recomposició de l'arbre genealògic (per cert, absent), sinó també per fonamentar el què serien les bases del seu patrimoni econòmic,

residències a Girona, molins i senyories (Quart), i l'ascensió al primer estament que van experimentar les últimes generacions.

[MG]

FERNÁNDEZ TERRICABRAS, IGNASI. "De Reus a Roma: la família Robuster al segle XVI. Algunes reflexions sobre les estratègies familiars". *Pedralbes*, 23-II (2003 = 5è. *Congrés d'Història Moderna de Catalunya. La societat Catalana. Segles XVI-XVIII. Identitats, Conflictes, Representacions. Actes*) 551-566.

Els Robuster representen un dels exemples més clars de família «capitular o catedralícia». Els beneficis de grans dignitats eclesiàstiques en certes estratègies de promoció familiars, són l'objectiu d'estudi de l'autor. Un benefici eclesiàstic que es traspassava d'oncle a nebot, amb tant d'eficàcia com podria ser-ho un patrimoni, de pare a fill. A Francesc Robuster, canonge de Tarragona (1540), el "succeeix" Gabriel Robuster Nebot, nebot seu, canonge a la mateixa Seu i a la mateixa dècada. A la família destacaren igualment Cristòfol Robuster de Samant, que feu carrera eclesiàstica a Roma, arribant a oïdor de la Rota, i més tard a ocupar la trona episcopal d'Oriola (1588). El seu nebot, Francesc Robuster Sala (1544-1607) fou vicari general de Barcelona i bisbe d'Elna (1591) i de Vic (1598), i, finalment Juli de Cordelles Robuster (canonge de Tarragona i de Barcelona, el 1580), qui també té la seva vida biogràfica en síntesi, tanca la 'dinastia'.

[MG]

MARCET JUNCOSA, ALÍCIA. "El cas dels Burgesos Honrats de Perpinyà després de l'annexió a França". *Pedralbes*, 23-II (2003 = 5è. *Congrés d'Història Moderna de Catalunya. La societat Catalana. Segles XVI-XVIII. Identitats, Conflictes, Representacions. Actes*) 537-550.

La comunicació exposa els antecedents jurídics i significat de la burgesia honorada de Perpinyà, i desenvolupa críticament l'evolució de la polèmica suscitada en el s. XVIII sobre la condició noble dels BHP a l'administració francesa (per a la qual, el títol, era extrany). La batalla judicial s'inicià el 1738, i comportà l'edició d'infininitat d'impresos amb els al legats d'una (els

BHP) i altra banda (els nobles). La qüestió es clogué el 23 de març de 1789 quan en una resolució de Lluís XVI, la monarquia manava mantenir en la noblesa tots els "ciutadans nobles" de Perpinyà.

[MG]

MOLAS RIBALTA, PERE. "Com es rebia un 'Grande' a Barcelona". *Pedralbes*, 23-II (2003 = 5è. *Congrés d'Història Moderna de Catalunya. La Societat Catalana, segles XVI-XVIII: Identitats, Conflictes i Representació. Actes*) 375-394.

El procés de ritualització al voltant de la recepció de visites de personatges il·lustres, és aquí objecte d'anàlisi i reflexió, cerimonial d'obligat compliment en el cas de virreis i de Grans d'Espanya. L'autor, a través dels exemples que les fonts documentals han fet perdurar analitza els procediments, les cortesies, les solemnitats, el cerimonial, l'etiqueta, acabant la seva comunicació amb un apartat de "Retòrica catalana", l'esforç que tots els visitants solien fer per resaltar davant dels amfitrions els lligams, antecedents o naturalesa de la seva catalanitat, i l'"Epíleg borbònic", en el que s'endinsa una mica en el fenomen durant el s. XVIII.

[MG]

GARCÍA SÁNCHEZ, BEATRIZ. "Las pinturas del salón noble de la Casa Castellarnau de Tarragona: ¿Reflejo pictórico del patrimonio de una familia?". *Pedralbes*, 23-II (2003 = 5è. *Congrés d'Història Moderna de Catalunya. La Societat Catalana, segles XVI-XVIII: Identitats, Conflictes i Representació. Actes*) 561-578.

A través de l'anàlisi de les pintures de Casa Castellarnau (Tarragona), l'autora fa un repàs a l'aspecte cultural de la societat il·lustrada tarragonina del s. XVIII, i a continuació quatre traços sobre la família Castellarnau i, sobretot, sobre Josep Antoni de Castellarnau Magrinyà. La segona part del treball es centra en les pintures del sostre de Flaugier, de les que en fa una succinta descripció i en detalla la composició, per acabar fent una proposta iconològica basada en que es tractaven, en el seu conjunt, d'una al·legoria del patrimoni familiar dels Castellarnau. Al final, adjunta fins a sis petites reproduccions de les pintures.

[MG]

FIGUERAS GARGALLO, JUDIT. "La decoració pictòrica de la Casa Ribera de Barcelona". *Pedralbes*, 23-II (2003 = 5è Congrés d'Història Moderna de Catalunya. La Societat Catalana, segles XVI-XVIII: Identitats, Conflictes i Representació. Actes) 579-606.

Al voltant de la decoració pictòrica de la mansió de Joan de Ribera, pròsper comerciant barceloní i corredor reial de canvi (1787-1819), a càrrec de l'artista Francesc Pla "el vigatà" (1793), l'autor presenta aquesta aportació, en la que descriu amb detall aquesta obra pictòrica. Dividida en plafons, s'hi representen parelles de deïtats de la mitologia greco-llatina; sis d'ells, apareixen reproduïts en menut i en blanc i negre.

[MG]

QUEROL DE QUADRAS, BORJA DE. "Las alegorías de las pinturas del salón de la casa de Josep de Bofarull i Miquel de la villa de Reus, ¿mentalidad del Sr. de Bofarull o del pintor Montaña?". *Pedralbes*, 23-II (2003 = 5è Congrés d'Història Moderna de Catalunya. La Societat Catalana, segles XVI-XVIII: Identitats, Conflictes i Representació. Actes) 607-618.

Treball centrat exclusivament en l'obra pictòrica de Pere Pau Muntanya, al palau dels Bofarull reusencs (actualment de la Diputació de Tarragona), els quals a penes són esmentats, acàs per acreditar la fama i riquesa que el pintor volia emular a la seva obra.

[MG]

CANYAMERES RAMONEDA, ESTEVE. "Els masos del Ripoll". *Arraona*, 27 (2003) 26-57.

LACARTA SALVADOR, MANUEL. *La Casa de los Austria*. Madrid: Ediciones La Librería, 2006, 345 p.

FERRER, ANNA. "La singularitat xueta, també en els gens" i "Tres poblacions i quatre illes. La població de les Pitiüses conserva una base genètica cartaginesa". *El temps*, 1.137 (28 de març de 2006) 42-44 [Disponible en línia a: www.eltamps.net/art2]

FUERTES DE GIBERT ROJO, MANUEL. "El barbastrense Miguel Díez de Aux y el primer oro de las Indias". *Annales. Anuario del Centro de la Universidad Nacional de Educación a Distancia*, Barbastro, XVII (2004) 95-111.

GARGANTILLA, PEDRO. *Enfermedades de los reyes de España. De la locura de Juana a la impotencia de Carlos II el Hechizado*. Madrid: La esfera de los libros, 2005, 544 p.

GONZÁLEZ GARCÍA, FRANCISCO JAVIER. *Familia, parentesco y solidaridad en la Grecia homérica*. Madrid: Ediciones Clásicas, S.A., 2006, 130 p.

GRAU I PUJOL, JOSEP M.T. "Rojalons: un nucli adscrit a la parròquia i terme de Montblanc (segles XVIII-XIX) ». *El Foradot*, Montblanc, 35 (març-abril 2006) 21-22.

HABSBURGO, CATALINA DE. *Los Austrias. Matrimonios y razón de estado en la monarquía española*. Madrid: La esfera de los libros, 2005, 328 p.

MATEOS SAINZ DE MEDRANO, RICARDO. *Nobleza obliga*. Madrid: La esfera de los libros, 2006, 776 p.

MUTJÉ I VIVES, JOSEFINA. "Els membres del govern municipal de Barcelona entre 1328 i 1339". *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005= Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 379-404.

RIERA SANS, JAUME. « La coronació de la reina Elionor (1352) », *Acta Historica et Archaeologica Mediaevalia*, 26 (2005 = Homenatge a la professora Dra. Carme Batlle i Gallard) 485-492.

SOLE, JOSE MARIA. *Los reyes infieles. Amantes y bastardos. De los Reyes Católicos a Alfonso XIII*. Madrid: La esfera de los libros, 2005, 344 p.

A G E N D A

Curs Superior de Genealogia, 2006-2007. Tutoria de projectes personals d'investigació genealògica

(Sant Cugat del Vallès, abril 2006 – març 2007)

Organitza: SCGHSVN.

Dates i horaris: Curs impartit per internet, d'abril de 2006 a març de 2007, amb tutoria permanent, i sessions presencials durant el matí de dos dissabtes alterns de cada mes.

Contingut:

- Disseny d'un projecte d'investigació genealògica personalitzat per a cada alumne.
- Planificació de l'investigació i control del temps de realització del treball.
- Tutoria i assessorament personalitzat en la fase de recerca.
- Tècniques de treball i metodologia de la investigació genealògica.
- Direcció del projecte en funció dels objectius.
- Elaboració d'arbres i taules genealògiques.
- Redacció de textos genealògics.
- Coneixement dels centres de recerca bibliogràfica del país.
- Eines de recerca documental en arxius i bibliogràfica.
- Guiatge pormenoritzat de la fase de presentació de resultats.
- Presentació escrita i oral (i defensa si s'escau) dels resultats globals o parcials de l'estudi davant d'un tribunal, en un congrés científic...

Professor: Valerià C. Labara Ballestar.

Requisits alumnes: Ser soci i diplomad en Genealogia. Places limitades.

Quota: 475 €.

[www.scgenealogia.org]

Premi-Beca d'investigació Lucius Licinius Sura

Convoca: Consell Comarcal del Tarragonès

Projecte: Treball de recerca sobre la comarca del Tarragonès, en el seu conjunt, o dels municipis que la componen.

Dotació: 2.450 €

Termini: 7 de juliol de 2006

Secretaria: C. Les Coques, 3 (43.003 – TARRAGONA); tf.: 977-244500

[www.tarragones.org]

III Beca de Recerca Local 2006 “El Masnou”

Convoca: Patronat Municipal del Masnou

Projecte: Treball inèdit d’investigació en el camp de les ciències socials i humanes, prioritàriament en l’àmbit de la història i de la geografia, referit a la vila del Masnou o al seu entorn.

Dotació: 2.500 €

Termini: 30 de juliol de 2006

Secretaria: Museu Municipal de Nàutica del Masnou, carrer Josep Pujadas Truch, 1 A (08.320 – EL MASNOU), tel. 93-540 50 02; em.: museu.nautica@elmasnou.net

XVIII Premi Pere Lloberas

Convoca: Ajuntament de la Bisbal d’Empordà

Projecte: Treball d’investigació de qualsevol tema relacionat amb la Bisbal i/o comarca del Baix Empordà

Dotació: 6.000 €

Termini: 15 de setembre de 2006

Secretaria: Àrea de cultura, edifici El Mundial, C. Estació, 4, 1r. (17.100 – LA BISBAL D’EMPORDÀ);
tf.: 972 642 593

[www.labisbal.info/; www.irmu.org]

Beques de recerca comarcal “Joaquim Palmada i Teixidor”

Banyoles, 2006.

Convoca: Ajuntament de Banyoles, Consell Comarcal del Pla de l’Estany i Centre d’Estudis Comarcals de Banyoles.

Projecte: Projecte de recerca científic i humanístic referits a l’àmbit del Pla de l’Estany

Dotació: 3.000 euros.

Termini: 30 de setembre de 2006

Secretaria: Centre d’Estudis Comarcals de Banyoles, plaça de la Font, 11 (17.820 – BANYOLES)

XXXIIIè Col·loqui de la Societat d’Onomàstica

(Montblanc, 21 i 22 d’octubre de 2006)

Organitza: Societat d’Onomàstica, Centre d’Estudis de la Conca de Barberà i Arxiu Comarcal.

Àrees d’estudi: L’obra de Joan Coromines a la Conca de Barberà; Toponímia i antroponímia a la Conca de Barberà; Interdisciplinarietat i onomàstica.

Termini: 21 d’octubre de 2006

Secretaria: Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà, Raval Santa Anna 12 (43.400 – MONTBLANC), tl., 977-860492; em. aconcadebarbera.cultura@gencat.net i cecb@tinet.org

Congrés: La Corona Catalano-aragonesa a la baixa edat mitjana: Bernat de Fonollar, viceprocurador de Jaume II, senyor de Sitges i Campdàsens
(Sitges, 25 d'octubre de 2006)

Organitza: Grup d'Estudis Sitgetans

Col labora: Ajuntament de Sitges i Institut d'Estudis Penedesencs

[www.irmu.org]

Jornada sobre metodologia per a la confecció de genealogies familiars

(Girona, 17 de desembre de 2006)

Organitza: Arxiu Històric de Girona.

Col labora: GREDEG (Grup de recerca demogràfica i genealògica de la UAB).

Professors: Carles Simó (investigador del Ramon y Cajal del Departament de Sociologia i Antropologia Social de la Universitat de València) i Miquel Valls (investigador del Centre d'Estudis Demogràfics de la UAB)

Tema: La creació i evolució del CED, noves línees de recerca i de treball, plantejament de casos pràctics.

Data i lloc: 17 de desembre de 2006, a l'Arxiu Històric de Girona.

[*Arxius, 45,13*]

Missiva.com no es considera responsable de l'opinió, tendència ideològica o contingut empíric que puguin semblar indicar o expressin els articles i col laboracions que ciberpublica. Missiva.com és un projecte personal, pensat, dissenyat, desenvolupat, omplert i gestionat per Manel Güell amb ajut dels seus col laboradors, oferint un espai web de contingut semiobert per acollir tota participació capaç d'aportar informació, debat, crítica, suggeriments, etc., amb els quals ampliar el coneixement de les ciències de les que s'ocupa la SCGHSVN. Existeix, en tot cas, el compromís tàcit de rigorositat pel que fa al tema de citació i referències bibliogràfiques, compromís que s'exigeix a tot col laborador que hi vulgui publicar. Aquesta publicació és gratuïta per a tots els socis de la SCGHSVN i demés interessats; no es cobra preu ni retribució, ni tampoc es paga cap aportació.

Missiva.com penjarà la revista a la site de la SCGHSVN, però no es fa responsable dels possibles danys ocasionats per interferències, desconexions, virus informàtics, avaries telefòniques, sobrecàrregues, retrassos o bloquejos de la xarxa, o altres perjudicis del sistema electrònic, ni molt menys dels danys que puguin causar terceres persones mitjançant il·legítimes intrusions, fóra del nostre absolut control.

www.scgenealogia.org